

Dok. Nr 439/22

-Projekt-

**Uchwała Nr...../22
Rady Miejskiej w Pyrzycach
z dnia.....2022 r.**

w sprawie przyjęcia „Programu usuwania Barszczu Sosnowskiego z terenu Gminy Pyrzyce”

Na podstawie art. 18 ust. 1 w związku z art. 7 ust. 1 pkt 1 i 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2022 r. poz. 559) uchwała się, co następuje:

- § 1. Przyjmuje się „Program usuwania Barszczu Sosnowskiego z terenu Gminy Pyrzyce” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Pyrzyce.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wnioskodawca:

Burmistrz Pyrzyce

Marzena Podzińska

Przewodniczący

Rady Miejskiej w Pyrzycach

Mariusz Majak

ADVOKAT

KIEROWNIK
działania Gospodarki Komunalnej,
Środowiska i Rolnictwa
Emilia Knap

Załącznik do Uchwały Nr...../22
Rady Miejskiej w Pyrzycach
z dnia.....2022 r.

PROGRAM USUWANIA BARSZCZU SOSNOWSKIEGO Z TERENU GMINY PYRZYCE

GMINA PYRZYCE

PYRZYCE 2022

Spis treści:

1. Cele i założenia Programu
2. Charakterystyka rośliny
3. Zagrożenia niesione przez Barszcz Sosnowskiego
4. Metody zwalczania
5. Siedliska Barszczu Sosnowskiego na terenie Gminy Przyce
6. Harmonogram działań
7. Planowane działania

1. Cele i założenia Programu.

Celem głównym Programu usuwania Barszczu Sosnowskiego z terenu Gminy Pyrzyce jest ograniczanie rozprzestrzeniania się i zwalczanie na terenie gminy roślin gatunku Barszcz Sosnowskiego.

Potrzeba realizacji Programu wynika z konieczności prowadzenia działań mających na celu eliminację zagrożenia dla zdrowia ludzi i środowiska naturalnego związanego z istnieniem stanowisk Barszczu Sosnowskiego na terenie Gminy Pyrzyce. Realizacja założeń Programu przewidywana jest na okres kilku lat. Wynika to z kilku czynników między innymi fizjologii gatunku, oraz możliwości finansowych.

Żywotność nasion, zdolność rośliny do regeneracji i brak naturalnych wrogów powodują, że walka z barszczem jest bardzo trudna. Należy ją zaplanować na okres minimum od 3 do 5 lat w przypadku obszarów, na których można stosować zabiegi chemiczne oraz 8 -10 lat w przypadku obszarów, na których nie można stosować środków chemicznych. W walce z barszczem istotne jest kompleksowe działanie i konsekwentne prowadzenie zabiegów technicznych mających na celu usunięcie roślin z zajętych stanowisk. Głównym problemem przy zwalczaniu barszczu jest jego duża zdolność do regeneracji oraz plenność objawiającą się dużą liczbą nasion wytwarzanych w baldachach (kwiatostanach). Duża zdolność kiełkowania, płodność oraz odporność na warunki środowiskowe powodują, że Barszcz Sosnowskiego stanowi poważne zagrożenie dla rodzimego środowiska przyrodniczego.

Aby skutecznie zlikwidować i zapobiegać rozprzestrzenianiu się inwazyjnego gatunku oraz zminimalizować koszty jego zwalczania należy:

- 1) na terenach zajętych przez barszcz, regularnie wykonywać zabiegi agrotechniczne zmierzające do usuwania barszczu, zwłaszcza na obrzeżach pól, wzdłuż dróg, cieków wodnych, łąkach, nieużytkach rolnych;
- 2) prowadzić działania zapobiegawcze - stale monitorować dotychczasowe stanowiska występowania barszczu;
- 3) podjąć działania zwalczające w sytuacji gdy zawiodą sposoby zapobiegawcze i barszcz pojawi się ponownie lub na nowych obszarach.

2. Charakterystyka rośliny.

Barszcz Sosnowskiego – to gatunek rośliny zielnej, należący do rodziny selerowatych. Pochodzi z rejonu Kaukazu, skąd został sprowadzony do Europy w XIX wieku jako roślina ozdobna. W Polsce, pojawił się pod koniec lat 50 XX wieku sprowadzony z Leningradzkiego Wszechzwiązkowego Instytutu Uprawy Roślin, jako nowa roślina paszowa. Po kilku latach rozpoczęto jego uprawę w gospodarstwach rolniczych.

Prowadzone na przełomie lat 60-70 XX wieku w Państwowych Gospodarstwach Rolnych próby masowego żywienia bydła kiszonką z barszczu, nie powiodły się. Liczne oparzenia skóry zwierząt i błon śluzowych przewodu pokarmowego oraz niechęć zwierząt do jedzenia nowej paszy spowodowały, że pod koniec lat 70 XX ubiegłego stulecia zrezygnowano z uprawy tych roślin. Niestety w okresie kilku lat prowadzenia upraw doszło do rozprzestrzenienia się roślin poza obszar pól uprawnych. W krótkim czasie roślina opanowała tereny dookoła gospodarstw rolnych i w sposób niekontrolowany rozprzestrzeniła się na tereny ruderalne, wzdłuż dróg, torów kolejowych i cieków wodnych oraz nieużytków rolnych.

Barszcz Sosnowskiego jest jedną z najwyższych roślin zielnych na świecie, jego pęd może często osiągnąć 3,5 m wysokości (przy średnicy u podstawy 10-12 cm). Łodyga jest okrągła, bruzdowana, pokryta brunatnymi plamami. Liście odziomkowe oraz wyrastające z dolnej partii

Łodygi są trójkątne lub pierzastodzielne, te ulokowane wyżej mają trójdzielnie naciętą blaszkę. Długość blaszek liściowych może przekraczać 1,5 m. Kwiatostan to baldach tworzony przez kilkadziesiąt baldaszków. Kwiaty są białe, czasami różowawe. Owoc to rozłupka, rozpadająca się na dwie płaskie niełupki. Sok roślinny zawiera furokumaryny (furanokumaryny) – związki fotouczulające, które mogą zagrażać zdrowiu, a nawet życiu człowieka. Jedna roślina potrafi wykształcić do 80 000 nasion. W pierwszym roku roślina wytwarza tzw. rozetę, w drugim wyrastają pędy nasienne, zamiera po wydaniu nasion. Nasiona uzyskują zdolność kiełkowania po 60 do 90 dniach przebywania w temperaturze od 2 do 5°C. Proces ten w warunkach naturalnych następuje w okresie zimy, po uprzednim rozsianiu nasion. Na Barszcz Sosnowskiego pojawia się najczęściej w przydrożach, nieużytkach i odłogach, młodych uprawach leśnych i skraju lasów, terenach zielonych i zaniedbanych polach uprawnych, w miejscach wilgotnych, w pobliżu cieków wodnych, kanałów i rowów. Jest rośliną agresywną, inwazyjną, niezwykle trudną do zwalczania.

3. Zagrożenia jakie stwarza Barszcz Sosnowskiego.

a) zagrożenia dla ludzi i objawy po kontakcie z Barszczem Sosnowskiego

Największym zagrożeniem ze strony barszczu Sosnowskiego jest wydzielany przez tą roślinę sok. We wszystkich częściach barszczu Sosnowskiego znajdują się olejki eteryczne zawierające związki kumarynowe znane też jako furanokumaryny. Zapach związków kumarynowych wyraźnie odczuwalny jest po roztarciu liści barszczu Sosnowskiego. Furanokumaryny są wysoce niebezpieczne dla ludzi. Jeśli będą one miały kontakt ze skórą w obecności światła słonecznego powodować będą oparzenia II i III stopnia.

Działanie furanokumaryn wzmacniane jest przez obecność światła ultrafioletowego, wysoką temperaturę i wilgotność powietrza oraz silne spocenie się osoby, która dotknęła barszczu Sosnowskiego. Objawy spowodowane działalnością furanokumaryn pojawiają się po upływie kilkunastu minut od kontaktu z barszczem Sosnowskiego. Największe natężenie powodowanych przez barszcz Sosnowskiego objawów ma miejsce w ciągu od 30 do 120 minut od kontaktu z barszczem Sosnowskiego. Fakt, że od kontaktu z barszczem Sosnowskiego do wystąpienia objawów mija sporo czasu czyni tę roślinę jeszcze bardziej niebezpieczną. Często zdarza się, że ofiary tej rośliny mają z nią długi i intensywny kontakt zanim pojawią się spowodowane przez nią oparzenia.

Objawy spowodowane kontaktem z barszczem Sosnowskiego nasilają się w ciągu doby od kontaktu z tą rośliną. W tym czasie następuje zaczerwienienie skóry i pojawiają się pęcherze zawierające surowiczy płyn. Stan zapalny spowodowany kontaktem z barszczem Sosnowskiego utrzymuje się przez trzy dni. Miejsca podrażnione przez tą roślinę ciemnieją na kilka miesięcy. Podrażnione przez barszcz Sosnowskiego miejsca przez lata pozostają wrażliwe na działanie światła UV. Wytwarzane przez barszcz Sosnowskiego substancje powodują raka i wady wrodzone. W skrajnych przypadkach kontakt z barszczem Sosnowskiego może doprowadzić do zgonu.

Barszcz Sosnowskiego może powodować pojawianie się ropnych pęcherzy których gojenie się może potrwać wiele lat. Blizny spowodowane przez barszcz Sosnowskiego mogą pozostawać na ciele przez całe życie. Barszcz Sosnowskiego może doprowadzić do, uszkodzenia oczu i dróg oddechowych lub wstrząsu anafilaktycznego. Wstrząs anafilaktyczny może wystąpić w przypadku, gdy spowodowane przez barszcz Sosnowskiego oparzenia obejmą co najmniej połowę powierzchni ciała.

b) zagrożenia dla zwierząt

U zwierząt, które spożywały zielone części barszczu Sosnowskiego mogą pojawić się biegunka, krwotoki wewnętrzne i stan zapalny układu pokarmowego. Szczególnie często zdarzają się przypadki oparzenia przez barszcz Sosnowskiego krowich wymion.

c) zagrożenia dla innych roślin

Barszcz będący rośliną bardzo ekspansywną tworzy liczne skupiska, ograniczając w ten sposób przestrzeń życiową innym gatunkom roślin, których biologia nie pozwala na konkurencję z tak okazałą rośliną, co powoduje degradację środowiska przyrodniczego. Barszcz Sosnowskiego powoduje degradację środowiska przyrodniczego.

W przypadku udzielenia pierwszej pomocy poszkodowanemu, po kontakcie z barszczem:

- 1) szybko i dokładnie obmyć ciało wodą z mydłem;
- 2) unikać ekspozycji podrażnionych miejsc na światło słoneczne przez okres min. 48 godzin;
- 3) w przypadku kontaktu soku roślin z oczami przemyć je dokładnie wodą i chronić przed światłem. Unikać światła słońca (nosić okulary z filtrem UV).
- 4) możliwie szybko skontaktować się z lekarzem dermatologiem

4. Metody zwalczania barszczu.

1.mechaniczne:

- a) orka** – na głębokość ok. 24 cm niszczy wschody barszczu i może w znaczący sposób zredukować procent kiełkujących nasion.
- b) podcinanie lub wykopywanie korzeni** – powinno być wykonane dwukrotnie: wczesną wiosną oraz w połowie lata. Zalecane jest podcinanie co najmniej 10 cm poniżej powierzchni gleby. Jest to metoda pracochłonna, ale bardzo efektywna.
- c) koszenie** – metoda stosowana na większych arealach. Bardzo szybkie odrastanie sprawia, że koszenie musi być powtarzane 2-4 razy w trakcie sezonu wegetacyjnego, aby nie dopuścić do zmagazynowania w korzeniach i liściach składników potrzebnych do zakwitnięcia i wydania nasion. Niższe koszenie zmniejsza prawdopodobieństwo odrastania nowych baldachów na niższych piętrach. Koszenie sprawia, iż rośliny barszczu „stają się” wieloletnie. Pozbawione możliwości wydania pędów, ciągle dążą do wydania kwiatostanu. Całkowite wyeliminowanie roślin polega na ich „zmęczeniu”, czyli bardzo częstym koszeniu.
- d) ścinanie kwitnących roślin przed zawiązaniem nasion w sposób pozwalający na powstrzymanie wytwarzania nowych nasion** - suwanie baldachów może być równie skuteczne jak koszenie, jednakże bardzo istotny jest czas ich usuwania. Nie należy tego robić zbyt wcześnie w sezonie, bo regeneracja następuje bardzo szybko i w rezultacie wytworzony zostanie nowy kwiatostan. Zbyt późny zabieg daje ryzyko osypywania się dojrzałych nasion do gleby. Ścięte baldachy muszą być zebrane i zniszczone.
- e) zawiązywanie baldachów w worki plastikowe oraz zmiana warunków glebowych** – polega na ograniczeniu wysiewu nasion do gleby oraz zmianie warunków glebowych na niekorzystne dla

rośliny. W czasie zawiązywania się owoców nakłada się na baldachy worki plastikowe, które nie pozwalają na rozsianie się nasion. Nasiona zebrane w plastikowe worki są palone, a obszar na którym rosły barszcze poddaje się procesowi wapnowania.

f) usunięcie wierzchniej warstwy gleby na obszarach na których roślina ta występuje w największym zagęszczeniu i na to miejsce przywiezienie nowej ziemi, wykonaniu głębokiej orki i wapnowaniu gleby.

2. chemiczne:

Najczęściej do zwalczania barszczu Sosnowskiego stosowane są herbicydy, w których składzie substancją czynną jest glifosat, powodujący osłabienie siły kiełkowania nasion. Późne zabiegi nie tylko osłabiają lub niszczą wieloletnie rośliny barszczu, ale także osłabiają zdolność kiełkowania nasion. W miejscach, na których doszło do rozsiania się nasion barszczu, jego zwalczanie należy zaplanować na co najmniej 4 do 5 lat. Nie wyklucza się dłuższego czasu zwalczania. Zabiegi opryskiwania można wykonać w trzech terminach:

a) wiosną – do połowy maja na siewki (do fazy rozety);

b) wczesnym latem – od czerwca w okresie wytwarzania pędów kwiatowych do początku kwitnienia;

c) późnym latem – do jesieni, gdy rośliny osiągną fazę dobrze rozwiniętej rozety (wysokość roślin od 15 do 35 cm) i zaczynają gromadzić substancje pokarmowe w korzeniach

5. Siedliska Barszczu Sosnowskiego na terenie gminy Pyrzyce.

Na terenie gminy Pyrzyce Barszcz Sosnowskiego występuje na obszarze 3 sołectw (Żabów, Rzepnowo, Pyrzyce). Powierzchnię siedlisk barszczu oszacowano w oparciu o informacje przekazane przez właścicieli i użytkowników gruntów. Należy wziąć pod uwagę fakt, że wskazane miejsca występowania barszczu mogą nie obejmować wszystkich siedlisk, w których rozwija się roślina, dlatego dane zawarte w zestawieniu dotyczące ich liczby oraz powierzchni mogą być aktualizowane. Powierzchnię gruntów zajętych przez Barszcz Sosnowskiego zawiera zamieszczona niżej tabela.

L.p.	Nr działki	Obręb ewidencyjny	Szacunkowa powierzchnia w ha	Właściciel nieruchomości
1	26	Rzepnowo	0,1000	Osoba prawna
2	59/3	Rzepnowo	0,0020	Osoba fizyczna
3	72	Rzepnowo	0,1600	Osoba prawna
4	106	Rzepnowo	0,0002	Osoba fizyczna
5	108	Rzepnowo	0,0002	Osoba fizyczna
6	117/1	Rzepnowo	0,0050	Osoba fizyczna
7	123	Rzepnowo	0,2100	Osoba fizyczna
8	127/1	Rzepnowo	0,0500	Osoba prawna
9	127/2	Rzepnowo	0,1200	Osoba prawna
10	135	Rzepnowo	0,1200	Osoba fizyczna
11	136	Rzepnowo	0,1700	Osoba fizyczna
12	142	Rzepnowo	0,1250	Osoba fizyczna
13	166/2	Rzepnowo	0,0003	Osoba prawna
14	199/1	Rzepnowo	0,0010	Osoba prawna
15	199/2	Rzepnowo	0,0010	Osoba prawna

16	199/3	Rzepnowo	0,8000	Osoba fizyczna
17	200	Rzepnowo	1,2000	Osoba fizyczna
18	201	Rzepnowo	1,0000	Osoba fizyczna
19	253	Rzepnowo	0,0010	Osoba prawna
20	136	Rzepnowo	0,0015	Osoba fizyczna
21	132/1	Rzepnowo	0,0014	Osoba fizyczna
22	9	Żabów	0,0050	Osoba prawna
23	58/9	Żabów	0,0100	Osoba fizyczna
24	59/6	Żabów	0,0100	Osoba fizyczna
25	64	Żabów	0,2000	Osoba prawna
26	65/4	Żabów	0,0700	Osoba prawna
27	65/10	Żabów	0,5000	Osoba prawna
28	65/14	Żabów	3,5000	Osoba prawna
29	68	Żabów	0,2000	Osoba prawna
30	69	Żabów/Rzepnowo	1,0000	Osoba prawna
31	70	Żabów	0,0900	Osoba prawna
32	74/1	Żabów	0,0090	Osoba fizyczna
33	74/3	Żabów	0,0020	Osoba prawna
34	75	Żabów	0,0020	Osoba prawna
35	76	Żabów	0,0100	Osoba prawna
36	85	Żabów	0,0090	Osoba prawna
37	143	Żabów	0,0002	Osoba prawna
38	248/21	Poznańska	0,0008	Osoba prawna
39	248/31 248/32 248/33 248/34 248/35 248/39 248/40 248/41 248/42	Poznańska	0,0020	Osoba prawna
40	17/2	Żwirki i Wigury	0,0002	Osoba fizyczna
41	16	Żwirki i Wigury	0,0002	Osoba fizyczna
42	249/2	Ciepłownicza	0,0036	Osoba fizyczna
43	258/8	Ciepłownicza	0,0002	Osoba fizyczna
44	380	10		Osoba fizyczna

6. Harmonogram działań

W celu zwalczania populacji Barszczu Sosnowskiego powinny zostać przeprowadzone zintensyfikowane działania pozwalające na wyeliminowanie większości skupisk występowania rośliny.

L.p.	Nazwa zabiegu	Termin
1	Pierwsze koszenie	Druga połowa maja
2	Pierwszy oprysk	Pierwsza połowa czerwca
3	drugi oprysk	Druga połowa czerwca
4	drugie koszenie	pierwsza połowa lipca
5	trzeci oprysk	Druga połowa lipca

Obszar wokół miejsc występowania dorosłych roślin należy bardzo dokładnie zbadać i usunąć wszystkie zalążki nowych pędów wyżej wymienionymi metodami, z zachowaniem intensywności w zależności od etapu rozwoju rośliny.

7. Planowanie działania oraz zasady finansowania działań wynikających z realizacji Programu

W związku z tym, że Gmina nie ma możliwości finansowania usług wykonywanych na rzecz osób fizycznych lub prawnych usuwanie barszczu realizowane będzie w oparciu o środki pozyskane na ten cel z zewnętrznych źródeł finansowania, między innymi z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie. Program usuwania Barszczu Sosnowskiego jest programem długoletnim i powinien być realizowany do momentu całkowitego usunięcia populacji roślin z terenu gminy Pyrzyce. O podejmowanych przez Gminę działaniach związanych z usuwaniem barszczu, zwłaszcza w miejscach znajdujących się blisko siedlisk ludzkich, należy uprzedzić mieszkańców, ponieważ każda z metod usuwania roślin stwarza potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzi. W celu realizacji zadania polegającego na całkowitym usunięciu barszczu Sosnowskiego z gruntów na terenie gminy Pyrzyce planuje się wykonanie następujących czynności:

- 1) podjęcie działań mających na celu pozyskanie środków na sfinansowanie akcji usuwania barszczu z obszaru gminy Pyrzyce;
- 2) wyłonienie podmiotu odpowiedzialnego za bezpośrednie zwalczanie barszczu w przypadku pozyskania przez Gminę Pyrzyce dofinansowania na realizację zadania w zakresie usuwania Barszczu Sosnowskiego;
- 3) podjęcie działań, mających na celu usunięcie Barszczu Sosnowskiego z gruntów nie stanowiących własności Gminy Pyrzyce, w tym zawarcie porozumień z zainteresowanymi uczestniczeniem w programie właścicielami lub użytkownikami gruntów zajętych przez barszcz, którzy wyrażą zgodę na prowadzenie na ich gruntach zabiegów usuwania tej rośliny i kontroli wykonania tych zabiegów zgodnie z wytycznymi dotującego;
- 4) kontrolowanie realizacji obowiązku usuwania Barszczu Sosnowskiego w gminie Pyrzyce.

BURMISTRZ
Marzena Podzińska

Uzasadnienie:

Barszcz Sosnowskiego charakteryzuje się właściwościami parzącymi. Kontakt z tą rośliną może powodować zapalenie skóry, pojawienie się pęcherzy, trudno gojących się ran, długo nieznikających blizn oraz zapalenie spojówek. W związku z powyższym należy podjąć program zwalczania barszczu Sosnowskiego z terenu gminy Pырzyce, aby uniknąć niebezpiecznych poparzeń mieszkańców, które mogą prowadzić do utraty zdrowia, a nawet do śmierci. Systematyczne usuwanie tej inwazyjnej rośliny zapobiegnie dalszemu rozsiewowi. Ponadto, podjęcie programu zwalczania Barszczu Sosnowskiego wiąże się z uzyskaniem dofinansowania na prowadzenie prac zwalczających te rośliny.

BURMISTRZ

Martyna Podzińska